

Editorial

Nutnost vnímat současné české divadlo celostně, bez respektování někdejších hranic, které přísně oddělovaly divadlo profesionálů a amatérů, nás vede k sledování proměn funkce divadla i jeho výrazových prostředků. I když se naše původní editorské plány nezaplnily, přece jsou tu první vlaštovky obhlédající terén. Jsou to dva příspěvky v rubrice Yorick. Autorkou studie „Akce je vhodná i pro Boha neznalé“ je Andrea Hanáčková, která se pokouší postihnout komunitní rozměr divadelních aktivit, které se promítají do dvou vrcholů křesťanského roku, do období Vánoc a Velikonoc. Zásadní akcent studie je položen na vyznačení mimoestetických funkcí tohoto typu veřejných produkcí, jejichž existence byla minulým režimem potlačena. Druhou je studie Jana Šotkovského „Dramatik a jeho soubor“, která se zabývá obecnějšími kontexty české amatérské dramatiky po roce 2000 a na příkladě tří amatérských dramatiků (Kazimíra Lupince, Petra Macháčka a Josefa Tejkla) a divadel, s nimiž jsou tyto tvůrci svázáni, poukazuje na jistou paradoxnost jejich odborné a kritické recepce. S touto tematikou souvisí i rubrika Host, kde Vladimír Fekar v interview s názvem „Sklo ani postava nečeká“ představuje Jožku Králíka, skláče a herce proslulého souboru Jana Honsy z Karolinky, jehož robustní osobnost je ztělesněním překročení hranic mezi amatérským a profesionálním divadlem. S editorkou čísla tuto rubriku promýšleli a připravovali Miroslav Plešák a Jan Šotkovský.

Rubrika Spektrum obsahuje studie, které jsou součástí dlouhodobých pracovních plánů svých autorů. Eva Stehlíková v článku „Oidipus redivivus“ přibližuje na základě zachovaných zpráv první novodobou inscenaci Sofoklova *Oidipa krále*, která se uskutečnila v proslulém divadle Teatro Olimpico roku 1585 a stala se na dlouhou dobu jediným pokusem o inscenaci řecké tragédie. Šárka Havlíčková Kysová se věnuje v článku „Teoretické dílo Miloše Wasserbauera v kontextu dobového myšlení o operní inscenování tvorby“ názorům důležité osobnosti brněnské režie (1907–1970). Vychází z jeho textů publikovaných i rukopisných i z textů jiných autorů (například ze statí uveřejněných v programech k Wasserbauerovým inscenacím, z rozhovorů s ním či z recenzí jeho inscenací). Zjišťuje, že některé Wasserbauerovy požadavky, především vycházení z partitury,

požadavek realistické, „věrné“ či „pravdivé“ interpretace, nebo také ctění ideje díla, se objevuje i dnes v teoretických diskusích zaměřených k problematice operní inscenace, neboť představuje jeden ze zásadních přístupů, jehož platnost je opakovaně diskutována. Slovinský teoretik Tomaž Krpič ve svém článku „Building a Temporal community in the Production of *Atlas – Ljubjana*“ analyzuje současnou slovinskou podobu projektu, který vytvořili portugalští performeři Ana Borralho a João Galante a který sestává ze série performancí realizovaných v mnoha evropských městech a v Montrealu mezi léty 2012–2017 bez herců v tradičním smyslu toho slova. Tím se dostáváme do současnosti a k novým trendům vládnoucím evropskému divadlu. Autor popisuje přípravu inscenace vycházející z místních politických, ekonomických a sociálních podmínek. Participanti projektu (kterých nakonec bylo 74) vyprávějí své osobní příběhy, konfrontují se navzájem a vytvářejí svou existenci a pohybem v daném prostoru „a temporal aestetical community with the physical presence of their biographical bodies“. Takže jsme se velkým obloukem vrátili k původnímu záměru zkoumat překračování hranic.

Rubrika Orientace přináší recenze nově vyšlých publikací, z nichž několik je z produkce brněnské JAMU. Dvě publikace mapují brněnská divadla (*Ochotnický kroužek, Člověk ve světle slova* věnovaný Divadlu U stolu), další představují výsledky výzkumu doktorandů a mladých pedagogů (disertace Lucie Repašské *Dekompoziční principy v inscenačnej tvorbe, Studie o herectví a jeho pedagogice* Aleše Bergmana a *Cesty k herecké pedagogice* Lukáše Riegera) i překlad přibližující britské pojetí imerzivního divadla (*Blížkost performance* z pera Leslie Hill a Helen Paris). Zbylé recenze zachycují aktuální a diskutované tituly (*Ženy na rozcestí* Blanky Jedličkové, titul, který získal ocenění nakladatelství Academia i cenu Magnesia Litera), bilingvní vydání monografií věnovaných předním současným scénografům (Jan Vančura, Helena Anýžová) a komentují závažný příspěvek k teorii překladu (*Translating Classical Plays* Michaela Waltona).

Aktuální rubrika Depeše zaznamenává několik událostí týkajících se bezprostředně brněnské kultury (výstavy loutek Františka Vítka a Věry Říčařové, výstava Oddělení dějin divadla Uměnovědného muzea MZM, od jehož založení uplynulo právě 60 let, překvapivé 20. výročí brněnského souboru Jára Pokojského). Širší kontext zasahuje zpráva o odborné konferenci Perspektivy teatrologie, kterou uspořádala Teatrologická společnost spolu s téměř všemi pražskými institucemi zabývajícími se divadlem a kterou by měla následovat další setkání v příštích letech. Informace o letniční slavnosti, kterou pořádá Hermann Nitsch v nedalekém v Prinzenorfu od přímého účastníka asi překvapí ty, kdož v tomto kontroverzním umělci vidí jen agresivního tvůrce krvavých instalací...

Eva Stehlíková